

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT**

**NHỮNG ẢNH HƯỞNG VÀ TÁC ĐỘNG ĐẾN
VĂN HÓA – DU LỊCH THÔNG QUA LỄ HỘI
“UỐNG NƯỚC NHỚ NGUỒN” TẠI NGHĨA TRANG
HỮU NGHỊ VIỆT – LÀO, THỊ TRẤN ANH SƠN,
HUYỆN ANH SƠN, TỈNH NGHỆ AN**

**KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
CỬ NHÂN QUẢN LÝ VĂN HÓA**

Giảng viên hướng dẫn : **Th.s Nguyễn Văn Trung**

Sinh viên : **Lê Thị Hoài**

Lớp : **QLVH8C**

Khóa học : **2007 - 2011**

Hà Nội - 2011

MỤC LỤC

<i>LỜI CẢM ƠN</i>	2
<i>MỞ ĐẦU</i>	5
1. Lý do chọn đề tài	5
2. Tính cấp thiết của đề tài	6
3. Mục đích và nhiệm vụ khóa luận	7
4. Đối tượng nghiên cứu	8
5. Lịch sử nghiên cứu đề tài	8
6. Phương pháp nghiên cứu	9
7. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	9
8. Bố cục của đề tài	9
<i>CHƯƠNG I</i>	<i>11</i>
<i>LỄ HỘI “UỐNG NƯỚC NHỚ NGUỒN” TẠI NGHĨA TRANG HỮU NGHỊ VIỆT – LÀO, THỊ TRẤN ANH SƠN, HUYỆN ANH SƠN, TỈNH NGHỆ AN</i>	<i>11</i>
1.1. Vai trò của lễ hội trong đời sống xã hội	11
1.2. Cơ sở pháp lý về tổ chức và quản lý lễ hội	14
1.3. Lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” trong đời sống văn hóa người dân huyện Anh Sơn, tỉnh Nghệ An	20
<i>CHƯƠNG II</i>	<i>23</i>
<i>NHỮNG ẢNH HƯỞNG VÀ TÁC ĐỘNG ĐẾN VĂN HÓA – DU LỊCH THÔNG QUA CÁC HOẠT ĐỘNG CỦA LỄ HỘI “UỐNG NƯỚC NHỚ NGUỒN”</i>	<i>23</i>
2.1. Đặc điểm địa danh và những đặc trưng của lễ hội “Uống nước nhớ nguồn”	23
2.1.1. Nguồn gốc lễ hội “Uống nước nhớ nguồn”.....	26
2.1.2. Công tác chuẩn bị cho lễ hội.....	29
2.1.3. Công tác tổ chức thực hiện lễ hội	32
2.2. Khẳng định những giá trị thông qua lễ hội “Uống nước nhớ nguồn”	44
2.2.1. Giá trị về tâm linh	44
2.2.2. Giá trị về giáo dục.....	45
2.2.3. Giá trị giải trí	46
2.2.4. Giá trị về sự tri ân hướng về cội nguồn	48
2.2.5. Bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc	50

2.3. Lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” đối với sự phát triển của văn hóa và du lịch Nghệ An.....	51
2.3.1. <i>Nghĩa trang Hữu nghị Việt – Lào – Nơi diễn ra lễ hội “Uống nước nhớ nguồn”</i>	<i>51</i>
2.3.2. <i>Sự gắn kết giữa lễ hội với các hoạt động du lịch sinh thái ở Nghệ An</i>	<i>56</i>
2.4. Đánh giá thực trạng của lễ hội “Uống nước nhớ nguồn”.....	60
2.4.1. <i>Ưu điểm</i>	<i>60</i>
2.4.2. <i>Hạn chế.....</i>	<i>62</i>
CHƯƠNG III.....	65
<i>NÂNG CAO HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA LỄ HỘI “UỐNG NƯỚC NHỚ NGUỒN” ĐỐI VỚI VIỆC PHÁT TRIỂN VĂN HÓA VÀ DU LỊCH TẠI NGHỆ AN.....</i>	<i>65</i>
3.1. Tổ chức thực hiện trong lễ hội.....	65
3.2. Quản lý nhà nước đối với lễ hội.....	66
3.3. Quảng bá tuyên truyền về lễ hội.....	67
<i>KẾT LUẬN.....</i>	<i>70</i>
<i>TÀI LIỆU THAM KHẢO.....</i>	<i>72</i>
<i>PHỤ LỤC.....</i>	<i>74</i>

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong suốt chặng đường lịch sử ngàn năm dựng nước và giữ nước, dân tộc Việt Nam mang trong mình một bản sắc riêng. Nó đã làm nên một sức mạnh giúp nhân dân ta vượt qua những khó khăn và phát triển. Gắn liền với lịch sử dân tộc, lễ hội truyền thống đang là sức mạnh lan tỏa, tác động mạnh mẽ đến tư tưởng, cốt cách và tình cảm của bao thế hệ. Bởi lễ hội đã hội tụ những giá trị văn hóa và tinh thần trong đời sống của người dân thành những hoạt động văn hóa đặc trưng mang một ý nghĩa nhất định và được lưu truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác. Lễ hội truyền thống có vai trò lớn trong đời sống của dân tộc Việt Nam. Nó là dịp để mọi người có thể tự thể hiện mình, đồng thời giao lưu cộng cảm, giáo truyền đạo lý và những khát vọng cao đẹp. Đây là chiếc cầu nối giữa hiện tại và quá khứ, kết nối cộng đồng, thể hiện tình yêu quê hương đất nước và lòng tự hào về nguồn gốc của mình.

Xuất phát từ đạo lý tốt đẹp đó, lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” đã được hình thành và đi vào cuộc sống của người dân Anh Sơn thật bình dị. Sau khi hòa bình lập lại, Đảng và Nhà nước ta quan tâm tới việc đi tìm các hài cốt, phần mộ của những người con đã ngã xuống để giành lấy độc lập tự do cho dân tộc. Đặc biệt nữa là khi những anh hùng liệt sỹ đó ngã xuống trên đất bạn Lào. Thực hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước, chính quyền các cấp đã phối hợp với nhân dân trên mọi miền đất nước đi tìm và quy tập những phần mộ này về các nghĩa trang liệt sỹ trong cả nước. Nghĩa trang Hữu nghị Việt – Lào tại huyện Anh Sơn được đánh giá là lớn thứ hai của cả nước sau nghĩa trang Trường Sơn của tỉnh Quảng Trị. Và cứ đến ngày 27/7 hàng năm, lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” lại được tổ chức với sự tham dự của thân nhân các liệt sỹ và nhân dân địa phương

nhằm tưởng nhớ công lao to lớn của những người đã hy sinh vì độc lập tự do của Tổ quốc.

Với những ngày lễ chính, trong không khí linh thiêng, đầm ấm lễ hội đã mang lại cho bất cứ ai niềm tự hào và hãnh diện. Là một sinh viên trường Đại học Văn hóa, lại được sinh ra trên mảnh đất Anh Sơn này, những trang viết dưới đây xin được bày tỏ như lòng thành kính, lòng biết ơn sâu sắc của thế hệ sau đối với công lao to lớn của những người anh hùng đã hy sinh tuổi xuân của mình vì độc lập tự do của quê hương đất nước. Qua đây cũng xem xét đánh giá về nhu cầu của người dân khi đến với lễ hội này. Đến với lễ hội là thân nhân những liệt sỹ, là người dân trong vùng, là đồng đội của các anh đang yên nghỉ ở nghĩa trang Việt – Lào, là những du khách đến từ mọi miền đất nước và cả những du khách nước ngoài. Được sự quan tâm của Đảng và Nhà nước, lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” tại nghĩa trang liệt sỹ Việt – Lào đã thực sự thu hút được lượng du khách quan tâm về dự.

Hiểu được lẽ trên, tôi xin chọn đề tài **“Những ảnh hưởng và tác động đến văn hóa – du lịch thông qua lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” tại nghĩa trang Hữu nghị Việt – Lào, Thị trấn Anh Sơn, huyện Anh Sơn, tỉnh Nghệ An”** làm khóa luận tốt nghiệp của mình.

2. Tính cấp thiết của đề tài

Truyền thống dân tộc ta có câu “Uống nước nhớ nguồn” để nhắc nhở chúng ta nhớ về cội nguồn, biết ghi nhớ công lao của các vị cha anh và hơn hết đó là truyền thống đạo lý sống tốt, sống đẹp ở đời. “Uống nước nhớ nguồn” là truyền thống đạo lý quan trọng dân tộc ta, dù sống trong bất kỳ xã hội nào cũng cần nhớ về cội nguồn. Vì vậy việc tổ chức lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” cần phải được nghiên cứu cụ thể.

Ở Việt Nam, lễ hội có ở khắp các địa phương, khắp các vùng miền của Tổ quốc. Riêng lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” ở huyện Anh Sơn là một sự kiện văn hóa xã hội lớn không chỉ ở trên tuyến đường 7 mà còn là sự kiện văn hóa xã hội lớn của tỉnh Nghệ An nói chung. Lễ hội là dịp để người dân nơi đây thể hiện tấm lòng biết ơn sâu sắc và truyền thống ghi nhớ những hy sinh lớn lao, những chiến công oanh liệt mà thế hệ đi trước đã phải đổi bằng máu để có được yên bình cho ngày hôm nay.

Là người con của quê hương Anh Sơn được trực tiếp quan sát, tìm hiểu nhiều về các khâu chuẩn bị cũng như được trực tiếp chứng kiến lễ hội nên tôi đã chọn đề tài **“Những ảnh hưởng và tác động đến văn hóa – du lịch thông qua lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” tại nghĩa trang Hữu nghị Việt – Lào, Thị trấn Anh Sơn, huyện Anh Sơn, tỉnh Nghệ An”** làm khóa luận tốt nghiệp với mong muốn góp phần nhỏ bé những hiểu biết vào việc giới thiệu truyền thống văn hóa tốt đẹp, những nét văn hóa mang màu sắc đặc trưng của huyện Anh Sơn, tỉnh Nghệ An đến với tất cả bạn bè trên đất nước Việt Nam đồng thời cũng là để học tập, nghiên cứu về lễ hội “Uống nước nhớ nguồn”.

3. Mục đích và nhiệm vụ khóa luận

Bài luận văn đi sâu và việc tìm hiểu các khâu chuẩn bị và công tác thực hiện trong lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” tại huyện Anh Sơn, tỉnh Nghệ An nhằm giới thiệu truyền thống đạo lý tốt đẹp, đồng thời cũng là hoạt động sinh hoạt thường niên, là nét đẹp trong văn hóa của địa phương và của vùng nói chung đến với mọi bạn bè tổ quốc, nhằm đóng góp thêm tư liệu cho các nhà nghiên cứu khi tìm hiểu về lễ hội mới này. Bài viết nhấn mạnh công tác quảng bá lễ hội để góp phần thúc đẩy phát triển văn hóa và hoạt động du lịch cho khu vực miền núi phía Tây Nghệ An nói riêng và trên địa bàn tỉnh Nghệ An nói chung.

Đề tài đề cập đến các vấn đề công tác quản lý các hoạt động của lễ hội “Uống nước nhớ nguồn”, cụ thể là nghiên cứu thực trạng và những tác động của nó đối với hoạt động du lịch của tỉnh Nghệ An, đồng thời đề xuất một số giải pháp có tính khả thi nhằm nâng cao giá trị văn hóa, phát triển hoạt động du lịch trong lễ hội “Uống nước nhớ nguồn”.

4. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu là lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” tại nghĩa trang Hữu nghị Việt – Lào huyện Anh Sơn, tỉnh Nghệ An. Công trình nghiên cứu xoay quanh vấn đề về công tác quản lý, các hoạt động chuẩn bị cho lễ hội, các trình thức trong lễ hội và sự ảnh hưởng của những giá trị lịch sử văn hóa trong lễ hội tới việc phát triển hoạt động du lịch trong tỉnh Nghệ An.

5. Lịch sử nghiên cứu đề tài

Lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” đang được xem là hoạt động văn hóa xã hội nổi trội của huyện Anh Sơn, tỉnh Nghệ An. Đã có rất nhiều các công trình, bài viết nghiên cứu về địa danh này đề cập tới các vấn đề như danh thắng, phong tục và con người nơi đây. Lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” cũng là tiêu điểm văn hóa của huyện nên đã có rất nhiều tài liệu và công trình nghiên cứu tìm hiểu. Các công trình nghiên cứu đó đã đi vào các lĩnh vực cụ thể của đời sống văn hóa, xã hội, phong tục tập quán của con người nơi đây. Tuy nhiên rất ít công trình đề cập đến những hạn chế và đưa ra những giải pháp khắc phục những hạn chế đó trong lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” cũng như việc đặt lễ hội trong ảnh hưởng của hoạt động du lịch tỉnh Nghệ An. Vì vậy trong bài luận văn này tôi đi sâu vào việc tìm hiểu tình hình hoạt động và các trình thức lễ nghi diễn ra trong lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” của huyện Anh Sơn tỉnh Nghệ An, đồng thời đưa ra một số giải pháp nhằm giữ gìn và phát huy nét đẹp văn hóa trong sinh hoạt lễ hội của huyện đồng thời đi vào tìm hiểu những yếu tố của lễ hội và huyện Anh Sơn

có tác động và ảnh hưởng đến hoạt động du lịch trên địa bàn tỉnh Nghệ An. Tìm hiểu về lễ hội này tôi mong sẽ được đóng góp thêm một phần nhỏ tư liệu làm cho bề dày văn hóa trong các công trình nghiên cứu viết về huyện đầy đủ hơn.

6. Phương pháp nghiên cứu

- phương pháp nghiên cứu tư liệu.
- phương pháp điền dã.
- phương pháp phân tích tổng hợp.

7. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

- Tìm hiểu lễ hội “Uông nước nhớ nguồn” có vai trò rất lớn đối với đời sống văn hóa không chỉ của người dân nơi đây mà còn có vai trò giáo dục đối với tất cả chúng ta về đạo lý tốt đẹp “uông nước nhớ nguồn” của dân tộc.

- Thông qua nghiên cứu có thể đóng góp thêm tư liệu, đưa ra các phương thức trong việc tổ chức và quản lý lễ hội “Uông nước nhớ nguồn” của huyện Anh Sơn, tỉnh Nghệ An nhằm gìn giữ và phát huy các giá trị văn hóa tốt đẹp trong lễ hội từ đó có thể áp dụng vào thực tế để góp phần xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc cho người dân nơi đây.

- Nghiên cứu về lễ hội “Uông nước nhớ nguồn” góp phần vào việc phát triển du lịch tỉnh Nghệ An thông qua hoạt động quảng bá lễ hội và giới thiệu những danh thắng trong huyện Anh Sơn và các vùng lân cận với du khách về dự hội.

8. Bố cục của đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận, phần phụ lục hình ảnh và danh mục tài liệu tham khảo, bố cục của khóa luận gồm 3 chương:

Chương I. Lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” tại nghĩa trang Hữu nghị Việt – Lào, Thị trấn Anh Sơn, huyện Anh Sơn, tỉnh Nghệ An.

Chương II. Những ảnh hưởng và tác động đến văn hóa du lịch thông qua các hoạt động của lễ hội “Uống nước nhớ nguồn”.

Chương III. Nâng cao hiệu quả hoạt động của lễ hội “Uống nước nhớ nguồn” đối với việc phát triển văn hóa du lịch tại Nghệ An.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1]. Ban tuyên giáo tỉnh Nghệ An, *Thông tin nội bộ*, nhà in báo tỉnh Nghệ An, tháng 7/2007.
- 2]. Bộ Văn hóa Thông tin, *Quy chế lễ hội*, năm 1994 và năm 2001.
- 3]. Bộ Văn hóa – Thể thao và Du lịch, Cục Văn hóa – Thông tin cơ sở, *Một số vấn đề về công tác quản lý lễ hội giai đoạn 2001 – 2006*, Nxb tỉnh Nghệ An, năm 2007.
- 4]. Bùi Dương Lịch (1993), *Nghệ An ký*, Nxb Khoa học Xã hội Hà Nội.
- 5]. Cao Đức Hải (chủ biên), (2010) *Quản lý lễ hội và sự kiện*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
- 6]. Chỉ thị 27/CT – TW, ngày 12/01/199 của Bộ Chính trị BCH TW Đảng về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội.
- 7]. Chỉ thị 14/1998/CT – TTg, ngày 28/03/1998 của Thủ tướng Chính phủ về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội.
- 8]. Dương Văn Sáu, (2004), *Lễ hội Việt Nam trong sự phát triển du lịch*, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.
- 9]. Đinh Gia Khánh – Lê Hữu Tầng, (1994), *Lễ hội truyền thống trong đời sống xã hội hiện đại*, Nxb Khoa học xã hội Hà Nội.
- 10]. Nghị quyết TW 5 (khóa VIII)
- 11]. *Những điều cần biết về việc cưới, việc tang và lễ hội ở Nghệ An*, Nxb tỉnh Nghệ An, năm 2008.
- 12]. Phạm Vũ Dũng, (1992), *Nhận diện mấy vấn đề văn hóa*, Viện Văn hóa và Nvb Văn hóa thông tin Hà Nội.
- 13]. Quốc hội ban hành, *Luật Di sản văn hóa*, (2001).

- 14]. Quyết định 380/2005/QĐ – TTg, ngày 25/11/2005, Thủ tướng Chính phủ ban hành kèm theo Quy chế thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội.
- 15]. Thông tư 04/1998/TT – BVHTT, ngày 11/07/1998 về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội.
- 16]. Thông tư 04/2011/TT – BVHTTDL, ngày 21/01/2011 về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội.
- 17]. Tài liệu lưu trữ tại Phòng văn hóa – Thông tin huyện Anh Sơn, tỉnh Nghệ An.
- 18]. Thu Linh – Đặng Văn Lung, (1984), *Lễ hội truyền thống và hiện đại*, Nxb Văn hóa thông tin Hà Nội.

Tạp chí:

- 19]. Tạp chí *Văn hóa Nghệ An*, ngày 25/7/2006, số 81, Tr.12 – Tr.15.
- 20]. Tạp chí *Văn hóa Nghệ An*, Ngày 25/11/2006, số 89, Tr.21 – Tr.23.
- 21]. Tạp chí *Văn hóa Nghệ An*, ngày 23/05/2008, số 48, Tr.46 – Tr.47.
- 22]. Tạp chí *Văn hóa Nghệ An*, ngày 25/09/2009, số 57, Tr.13 – Tr.15.